

POSTANOWIENIE

14 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. O.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 21 grudnia 2022 r., XXVII Ca 1649/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz powódki, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie zasądził od pozwanego Banku na rzecz powódki kwotę 62.530,68 zł wraz z bliżej oznaczonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, po rozpoznaniu sprawy w następstwie apelacji pozwanego, zmienił zaskarżony wyrok

w części dotyczącej odsetek, oddalił apelację w pozostałym zakresie i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie wystąpiły istotne zagadnienia prawne i wątpliwości wyrażające się w następujących pytaniach:

1) czy jest zgodne z art. 321 § 1 k.p.c. stwierdzenie upadku umowy kredytu w oparciu o stwierdzenie niedozwolonego charakteru, w rozumieniu art. 385 k.c. (abuzowność), części jej postanowień, dotyczących indeksacji (waloryzacji) kredytu do waluty obcej, jeżeli powództwo nie obejmowało roszczenia o ustalenie lub zapłatę, wywodzonego z zarzutu upadku umowy, a wyłącznie roszczenie o zapłatę przy założeniu obowiązywania Umowy, tyle że z pominięciem indeksacji (waloryzacji) kredytu?;

2) czy zakaz zmiany wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację, wynikający z art. 384 k.p.c., obejmuje również zakaz wydania wyroku kształtującego sytuację strony wnoszącej apelację w sposób mniej korzystny, niż wynikałoby to z wyroku Sądu I instancji, w szczególności czy dopuszczalne jest stwierdzenie przez Sąd II instancji, że określona czynność prawna w postaci umowy kredytu upada w całości, gdy Sąd I instancji uwzględnił roszczenie o zapłatę przy założeniu obowiązywania umowy, tyle że z pominięciem indeksacji (waloryzacji) kredytu (stwierdził jedynie częściową bezskuteczność tej czynności), a jedyną stroną wnoszącą apelację był pozwany- kredytodawca? (wątpliwość prawna dotycząca art. 384 k.p.c.);

3) czy jest zgodne z art. 378 § 1 k.p.c., stwierdzenie przez Sąd odwoławczy upadku umowy kredytu, w oparciu o stwierdzenie niedozwolonego charakteru, w rozumieniu art. 385¹ k.c. (abuzowność), części jej postanowień, dotyczących indeksacji (waloryzacji) kredytu do waluty obcej, jeżeli wyroku Sądu I instancji uwzględnił roszczenie o zapłatę przy założeniu obowiązywania umowy, tyle że z pominięciem indeksacji (waloryzacji) kredytu, a od tego wyroku wywiódł apelację jedynie pozwany, nie podnosząc w niej twierdzenia o upadku umowy-czy też przeciwnie, takie rozstrzygnięcie stanowi wyjście poza granice apelacji (granice

zaskarżenia), o których mowa w art. 378 § 1 k.p.c.? (wątpliwość prawna dotycząca art. 378 § 1 k.p.c.);

4) czy w przypadku, gdy proces poinformowania konsumenta o ryzykach, wynikających z wprowadzenia do umowy kredytu klauzul przewidujących indeksację (waloryzację) kursem waluty obcej, polegał na przedstawieniu konsumentowi szczegółowej informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciąganiem kredytu, a konsument potwierdził przekazanie tej szczegółowej i wyczerpującej informacji (wynikającej z procedur wewnętrznych Banku) przez złożenie pisemnego oświadczenia, to czy klauzule obciążające konsumenta ryzykiem kursowym mają charakter jednoznaczny i nie stanowią postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.? (wątpliwość prawna dotycząca art. 385¹ § 1 k.c.);

5) czy norma zawarta w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, zawierająca odesłanie do kursu określonego w tabeli kursowej publikowanej przez bank, podlega kontroli z punktu widzenia przesłanek abuzywności, czy też kontrola taka jest wyłączona na mocy art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 z uwagi na fakt, że publikowanie kursów walutowych przez banki oparte jest na ustawowej podstawie prawnej, tj. art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe?;

6) czy w świetle celów art. 385¹ k.c. oraz dyrektywy 93/13 dopuszczalne jest stwierdzenie upadku umowy kredytu w oparciu o stwierdzenie niedozwolonego charakteru w rozumieniu art. 385¹ k.c. (abuzywność) części jej postanowień, dotyczących indeksacji (waloryzacji) kredytu do waluty obcej, bez uprzedniego poinformowania osób występujących po stronie powodowej, przez Sąd, o skutkach upadku takiej umowy? (wątpliwość prawna dotycząca art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13);

7) czy określenie niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c. dotyczy określonych przez strony umowy norm postępowania, czy też, przeciwnie, wyodrębnionych redakcyjnie fragmentów tekstu umowy (wątpliwość prawna dotycząca art. 385¹ § 1 k.c.), oraz czy dopuszczalne jest wyeliminowanie z umowy całości kwestionowanych jednostek redakcyjnych w sytuacji, gdy stwierdzono abuzywność wyłącznie w odniesieniu do części zawartych tam norm?;

8) czy norma zawarta w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulująca odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula spreadu), stanowi normę regulującą główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oraz czy norma ta należy do *essentialia negotii* umowy kredytu? (wątpliwość prawna dotycząca art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 353 § 1 k.c. w związku z art. 69 § 1-2 Prawa bankowego);

9) czy stwierdzenie przez Sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula spreadu), skutkuje również niezwiązaniem konsumenta normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka) oraz czy niezwiązanie konsumenta klauzulą ryzyka skutkuje upadkiem umowy?

10) czy jest zgodna z zasadami proporcjonalności, równości i pewności prawa, wynikającymi z Konstytucji oraz przepisów prawa unijnego, jak również z celami dyrektywy 93/13 oraz z celami art. 385¹ § 2 k.c., wykładnia polegająca na twierdzeniu, że niezwiązanie stron klauzulą spreadu, ma rzekomo skutkować niezwiązaniem również klauzulą ryzyka, co ma prowadzić do przekształcenia umowy z mocą wsteczną w kredyt złotowy, ale oprocentowany w oparciu o parametr ekonomiczny właściwy wyłącznie dla waluty indeksacji (waloryzacji), co z kolei mogłoby prowadzić do stwierdzenia nieważności całej umowy? (wątpliwość prawna dotycząca art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 7 ust. 1 i art. 8b ust. 1 dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji);

11) czy stwierdzenie przez Sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula spreadu), przy jednoczesnym stwierdzeniu że konsument jest związany normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka), skutkuje koniecznością dokonania wykładni postanowień umowy z pominięciem klauzuli

spreadu, natomiast z wykorzystaniem przepisów dyspozytywnych w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, w szczególności art. 358 § 2 k.c. lub art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, oraz stwierdzeniem, że umowa podlega wykonaniu, z wykorzystaniem do przeliczeń kursu średniego waluty indeksacji publikowanego przez Narodowy Bank Polski, aktualnego na dzień danej operacji finansowej?";

12) czy wiążąca moc orzeczenia rozciąga się również na treść jego uzasadnienia, w szczególności biorąc pod uwagę rozbieżne stanowisko judykatury w tym zakresie? (wątpliwość prawna dotycząca art. 165 k.p.c.);

13) czy dokonując oceny w przedmiocie skutków abuzywności, sąd powinien wziąć pod uwagę brzmienie przepisów prawa materialnego na dzień zamknięcia rozprawy, czy też na dzień zawarcia Umowy, mając na względzie cel przepisów regulujących skutki abuzywności oraz przepisów dyspozytywnych umożliwiających dokonanie wykładni w tym zakresie (wątpliwość prawna dotycząca art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 385¹ § 2 i z art. 3 k.c. oraz z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13)?;

14) czy art. 358 § 2 k.c. stanowi przepis dyspozytywny, który umożliwia dokonanie wykładni umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, pozwalającej na jej wykonanie, po stwierdzeniu nieważności normy, zawartej w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującej odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula *spreadu*)? (wątpliwość prawna dotycząca art. 358 § 2 w związku z art. 385¹ § 2 k.c.)?;

15) czy art. 24 ust. 3 ustawy o NBP stanowi przepis dyspozytywny, który umożliwia dokonanie wykładni umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, pozwalającej na jej wykonanie, po stwierdzeniu nieważności normy zawartej w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującej odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula *spreadu*) (wątpliwość prawna dotycząca art. 24 ust. 3 ustawy o NBP w związku z art. 385¹ § 2 k.c.)?

Zdaniem pozwanego nieważność postępowania wynika z tego, że został on pozbawiony możliwości obrony swych praw, gdyż Sąd II instancji, orzekając że Umowa upadła, postanowił zmienić podstawę orzekania w stosunku do przyjętej przez Sąd I instancji, który stwierdził, że Umowa obowiązuje w niekwestionowanej części i zasądził wartość rzekomych „nadpłat”; zmiana ta stanowi wyraz zmiany podstawy faktycznej, co uzasadnia zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Gdyby jednak Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że stwierdzenie upadku Umowy stanowi element podstawy prawnej, a nie faktycznej powództwa, to w takiej sytuacji Sąd II instancji zaniechał obowiązku poinformowania Pozwanego o planowanej zmianie podstawy prawnej, co sprawiło, że Pozwany nie mógł się ustosunkować do twierdzenia o upadku Umowy i przedstawić swoich kontrargumentów w stosunku do tak rozumianego skutku abuzywności.

Nieważność postępowania wynikać ma również z tego, że skład Sądu orzekającego w II instancji był sprzeczny z przepisami prawa, ponieważ Sąd II instancji rozpoznał sprawę cywilną w składzie jednego Sędziego na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm., dalej jako „ustawa o COVID-19”), co ograniczało prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy i nie było konieczne dla ochrony zdrowia publicznego, a zatem przepis ten nie znajdował zastosowania jako sprzeczny z art. 45 ust. 1, art. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z wykładnią przyjętą w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. akt III PZP 6/22, więc zastosowanie znajdował przepis ogólny art. 367 § 3 k.p.c., a sprawę należało rozpoznać w składzie trzech Sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy

w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu,

na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Zagadnienia i wątpliwości prawne sformułowane przez pozwanego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

Wątpliwość, czy dopuszczalne jest stwierdzenie upadku umowy bez uprzedniego poinformowania kredytobiorcy przez sąd o skutkach takiego rozstrzygnięcia, nie uwzględnia w wystarczającym stopniu okoliczności sprawy i argumentacji Sądu odwoławczego, przez co traci na swej istotności. Rzecz bowiem w tym, że Sąd Okręgowy miał na względzie, iż w toku postępowania apelacyjnego powódka odmówiła potwierdzenia abuzywnych postanowień umownych oraz oświadczyła, że godzi się na uznanie umowy kredytu za nieważną, zarazem zapewniając, iż ma świadomość skutków tej nieważności. W rezultacie, kierując się wyraźnym stanowiskiem powódki, reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika procesowego, Sąd Okręgowy uznał, że zgodne z interesem powódki jest uznanie (przesłankowo) nieważności (trwałej bezskuteczności) umowy kredytu i że ma ona czytelny obraz własnej sytuacji ekonomicznej oraz świadomość skutków, jakie wiążą się z obowiązkiem zwrotu sumy uzyskanej w wykonaniu umowy według przepisów o nienależnym świadczeniu (por. s. 25 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Trzeba też mieć na względzie, że w wyroku z 7 grudnia 2023 r., C-140/22, mBank (Oświadczenie konsumenta) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

stwierdził, iż art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż w kontekście uznania nieważności w całości umowy kredytu hipotecznego zawartej z konsumentem przez instytucję bankową ze względu na to, iż umowa ta zawiera nieuczciwy warunek, bez którego nie może ona dalej obowiązywać, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależnione od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, po pierwsze, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego warunku, po drugie, że jest świadomy z jednej strony faktu, że nieważność wspomnianego warunku pociąga za sobą nieważność wspomnianej umowy, a z drugiej – konsekwencji tego uznania nieważności, i po trzecie, że wyraża zgodę na uznanie tej umowy za nieważną (pkt 56, 59, 65). Oznacza to, że o ile skuteczność wyrażenia przez konsumenta dobrowolnej i świadomej zgody na niedozwolone postanowienia zależy od udzielenia mu wyczerpującej informacji o jego sytuacji prawnej (w szczególności przez sąd), o tyle udzielenie tej informacji nie może warunkować uwzględnienia jego żądań opartych na tezie o nieważności umowy.

Wątpliwości dotyczące wykładni art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 385¹ k.c. § 2 i z art. 3 k.c. oraz z art. 6 ust. 1 i 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie można uznać za poważną, gdyż nie powinno budzić wątpliwości, że czym innym jest obowiązek uwzględniania stanu prawnego obowiązującego w chwili zamknięcia rozprawy, a czym innym stosowanie obowiązujących wówczas norm (w tym art. 358 § 2 k.c.), do zdarzeń prawnych (w tym umów) powstałych zanim te normy weszły w życie (jest to kwestia stosowania tzw. prawa międzyczasowego).

Poważnego charakteru nie ma też zagadnienie dotyczące znaczenia art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.; dalej - "Prawo bankowe") oraz art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (w dacie zawarcia umowy tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 1, poz. 2), gdyż jest jasne, że nie są to przepisy dyspozytywne, które mają kształtować treść stosunku umowy kredytu, a w szczególności determinować kształt mechanizmu waloryzacyjnego w zakresie kursu walutowego miarodajnego dla przeliczeń, co dopiero pozwalałoby odwołać się do domniemania, że ów kształt był wynikiem należytego wyważenia ogółu praw

i obowiązków stron przez ustawodawcę i wyłączałyby kontrolę abuzywności zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 (por. wyroki Sądu Najwyższego SN z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i II CSKP 1753/22, niepubl. oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl.; por. też motyw 13 dyrektywy 93/13 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 marca 2013 r., w sprawie C-92/11, RWE Vertrieb AG przeciwko Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen e.V., pkt 26 i n.).

Wątpliwości dotyczące wpływu upadku klauzul spreadowych na klauzule ryzyka walutowego oraz możliwość obowiązywania umowy pomijają – i już z tego względu nie mogą być uznane za istotne – że *in casu* Sąd Okręgowy jednoznacznie uznał za abuzywne również przeniesienie na konsumenta nieograniczonego ryzyka walutowego (por. zwłaszcza s. 15-17 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

W pozostałym zakresie zagadnienia i wątpliwości zostały już wystarczająco wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego uwzględniającym judykaturę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Dotyczy to najpierw kwestii, czy sąd II instancji może – bez naruszenia art. 321 § 1, art. 378 § 1 i art. 384 k.p.c. - uznać, że umowa kredytu upada w całości ze względu na abuzywność części jej postanowień w sytuacji, w której powództwo nie obejmowało roszczenia o ustalenie lub zapłatę, wywodzonego z zarzutu upadku umowy, a wyłącznie roszczenie o zapłatę przy założeniu obowiązywania umowy, tyle że z pominięciem indeksacji (waloryzacji) kredytu, i sąd I instancji stwierdził jedynie częściową bezskuteczność umowy, a jedyną stroną wnoszącą apelację był pozwany- kredytodawca, który nie podniósł w niej twierdzenia o upadku umowy, co miałyby oznaczać, iż sąd II instancji dokonał zmiany wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację (wątpliwość prawna dotycząca art. 321 § 1, art. 384 i art. 378 § 1 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego bowiem stwierdzono już, że w sytuacji, w której kredytobiorca żąda w pozwie zwrotu części zapłaconych rat kredytu z uzasadnieniem, że były one w określonej części nienależne, gdyż ustalone na podstawie abuzywnych postanowień umowy kredytu stanowiących klauzule waloryzacyjne, uznanie przez sąd, iż zarzut abuzywności tych klauzul jest

uzasadniony, i przyjęcie, że wskutek ich odpadnięcia umowa kredytu jest nieważna, powoduje, że trzeba przyjąć, iż przedmiot sporu określony przez powoda obejmuje żądanie zwrotu części jego świadczenia jako nienależnego, nie dochodzi zatem do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Zwrócono przy tym uwagę, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę, a nie tylko apelację (art. 378 § 1 k.p.c.) i w granicach zaskarżenia stosuje z urzędu właściwe prawo materialne, co obliguje go do dokonania pełnej i samodzielnej oceny prawnej rozpatrywanego roszczenia bez jakiegokolwiek związania powołanymi w apelacji zarzutami naruszenia prawa materialnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22, II CSKP 419/22 i II CSKP 372/22, niepubl., z dnia 6 czerwca 2023 r., II CSKP 950/22, niepubl., z dnia 20 marca 2024 r., II CSKP 2144/22, niepubl.). Wyjaśniono ponadto, że nie dochodzi do naruszenia art. 384 k.p.c., gdy sąd drugiej instancji wskazuje - do czego jest uprawniony w ramach kognicji wyznaczonej art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. - inną podstawę prawną zasądzenia spornej należności, ale nie zasądza więcej niż sąd pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 36/23, niepubl.). Zapatrywania te są zgodne ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, który szczegółowo wyjaśnił, dlaczego przyjęcie, że zasadność powództwa o zwrot nienależnego świadczenia wynika z nieważności umowy kredytu indeksowanego kursem CHF, mimo iż początkowo w ramach pozwu powódka - powołując się na niezwiązanie abuzywnymi postanowieniami umownymi - dopuszczała możliwość dalszego wykonywania umowy, nie stanowi orzeczenia ponad żądanie strony w rozumieniu art. 321 k.p.c. Wskazał w tym kontekście, że nieważność (trwała bezskuteczność) badanej umowy następuje *ex lege* i *ex tunc*, a sąd ma obowiązek uwzględnić ją z urzędu, chyba że narażałoby to konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje - przy czym decydujące jest zdanie konsumenta w tej kwestii, który *in casu* oświadczył, iż godzi się z nieważnością umowy, mając świadomość jej skutków. Sąd odwoławczy zwrócił przy tym uwagę, że nie wyszedł poza faktyczną podstawę pozwu ani nie wykroczył poza żądanie powódki zapłaty konkretnej kwoty pieniężnej. Wyjaśnił też, dlaczego jego stanowisko nie narusza art. 384 k.p.c., zauważając, że punktem odniesienia do oceny, czy doszło do uchylecia lub zmiany wyroku na niekorzyść skarżącego, są skutki prawne wyroku, a źródłem pogorszenia

sytuacji skarżącego nie może być oddalająca apelację sentencja wyroku Sądu drugiej instancji, który jedynie w motywach swojego wyroku określił - odmiennie niż to uczynił Sąd Rejonowy - skutki eliminacji klauzul uznanych za abuzywne. Zgodnie zaś z utrwalonym poglądem prawomocność materialna wyroku w obu jej aspektach - mocy wiążącej i powagi rzeczy osądzonej - odnosi się do rozstrzygnięcia o żądaniu stanowiącego element sentencji, nie obejmuje natomiast zawartych w uzasadnieniu ustaleń co do kwestii wstępnych, które sąd musi zbadać dążąc do orzeczenia o żądaniu pozwu, w tym trafności podnoszonych w sprawie merytorycznych zarzutów. W sytuacji zatem, w której klient banku żąda w pozwie zwrotu części zapłaconych rat kredytu z uzasadnieniem, że były one w określonej części nienależne, gdyż ustalone na podstawie abuzywnych postanowień umowy kredytu stanowiących klauzule waloryzacyjne, uznanie przez sąd, że zarzut abuzywności tych klauzul jest uzasadniony i przyjęcie że wskutek ich odpadnięcia umowa kredytu jest nieważna, powoduje, iż trzeba przyjąć, że przedmiot sporu określony przez powódkę obejmuje żądanie zwrotu części świadczenia jako nienależnego.

Również wątpliwości dotyczące oceny klauzul indeksacyjnych czy spreadowych (czy określają główne świadczenia stron, czy mogą być zastąpione innymi unormowaniami, w tym wynikającym z art. 358 § 2 k.c. albo z art. 24 ust. 3 ustawy o NBP, czy przyjęcie, że ich abuzywność powoduje upadek umowy, jest nieproporcjonalne, czy niezwiązanie klauzulą spreadu pociąga za sobą również niezwiązaniem konsumenta klauzulą ryzyka walutowego) nie uwzględniają wystarczająco dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, biorącego pod uwagę judykaturę Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym wyjaśniono już, że określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron, w związku z czym jest niedopuszczalne (por. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, niepubl., z 19 września 2018 r., I CNP 39/17, niepubl., z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, niepubl., z 13

grudnia 2018 r., V CSK 559/17, niepubl., z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, niepubl., z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, niepubl., z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, niepubl., z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Glosa 2020, nr 4, s. 67 i n., z 30 września 2020 r., I CSK 556/18, niepubl., z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, niepubl., z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 674/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl., z dnia z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i II CSKP 1753/22, oba niepubl. i z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.). Silne oparcie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, uwzględniającym także zasadę proporcjonalności, ma też stanowisko, że bez spornych klauzul przeliczeniowych umowa nie może nadal obowiązywać, gdyż wyeliminowanie tych klauzul prowadzi do upadku klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, co jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, z. B, poz. 20, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, niepubl., z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl., z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, niepubl., z dnia 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, niepubl., z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl., z dnia 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22, niepubl., z dnia 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1016/22, niepubl., z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, niepubl., z dnia 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22, niepubl., z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2023 r., II CSKP 1530/22, niepubl., z dnia 21 listopada 2023 r., II CSKP 1675/22 i II CSKP 701/23, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, niepubl., z dnia 24 stycznia 2024 r., II CSKP 1496/22, niepubl., z dnia 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24, niepubl. oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP

1644/22, niepubl.). Rzecz bowiem w tym, że bez postanowień określających sposób wyznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia złotych na franki szwajcarskie i na odwrót (bez uzupełnienia związanej z tym luki), klauzule przewidujące indeksację (ucieleśniające też ryzyko walutowe), w ogóle nie mogą wywrzeć skutku (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22). Właśnie dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę na ścisłe powiązanie klauzuli ryzyka walutowego i klauzuli spreadowej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, z. 2, poz. 7, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z dnia 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl., z dnia 28 października 2022 r., II CSKP 902/22 i II CSKP 910/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22, z dnia 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22, z dnia 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i II CSKP 1753/22 oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl.).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał też, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby można było przyjąć, że konsument został należycie poinformowany o ryzyku walutowym związanym z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej czy denominowanego w tej walucie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, niepubl., z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl., z dnia 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23 i z dnia 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24, niepubl.), co wskazywałoby na jednoznaczność postanowienia wprowadzającego to ryzyko i wykluczało jego kontrolę pod kątem abuzywności, zważywszy, iż chodzi o postanowienie określające świadczenie główne (por. art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). W tym kontekście zastrzegał m.in., że ogólne pouczenie konsumenta, iż wahania kursów waluty

obcej, do której kredyt jest denominowany/indeksowany, wpłyną na wysokość salda kredytu oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej wyrażonej w walucie krajowej, jest niewystarczające dla stwierdzenia, że bank udzielił kredytobiorcy konsumentowi wystarczającej informacji. Podkreślał też, że nawet przestrzeganie przez bank obowiązującego w dacie zawarcia umowy standardu wynikającego z rekomendacji S Komisji Nadzoru Bankowego dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wydanej w 2006 r., nie wyklucza oceny, iż bank nie udzielił konsumentowi należytej informacji, a ocena ta może przesądzać nietransparentność klauzuli ryzyka walutowego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i z dnia 25 października 2023 r., II CKSP 820/23, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2022 r., I CSK 2071/22, niepubl. i tam przywoływane orzeczenia).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano też wielokrotnie - zgodnie z wiążącymi wskazówkami wynikającymi z judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - jakie przesłanki muszą być spełnione, aby niedozwolone postanowienie umowne odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej (w umowie kredytu indeksowanego czy denominowanego) mogło zostać zastąpione innym sposobem określenia kursu waluty obcej. W szczególności w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, Nr 9, poz. 56) wskazano, że zastąpienie takie wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, a całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w czasie sporu (por. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, pkt 51, z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 67, z dnia 27 kwietnia 2023 r., C-705/21, AxFina Hungary, pkt 41 oraz z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 87), z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że „do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie” (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii

Europejskiej z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 78 w związku z pkt 74-75 i z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B.,U.B.,M.B. przeciwko X S.A. (M.B. i in.), pkt 43 i teza, oraz z dnia 12 października 2023 r., C-645/22, Luminor Bank, pkt 29, 38, 40-41). Sąd Najwyższy wypowiadał się już również co do niedopuszczalności zastąpienia niedozwolonych postanowień kursowych przez sięgnięcie do art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) albo art. 358 § 2 k.c. (por. w szczególności wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i z dnia 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, niepubl., z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl. i z dnia 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24, niepubl. oraz tam przywoływane orzecznictwo).

Sąd Najwyższy, nawiązując do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, rozstrzygał już również – także w kontekście postulatu ograniczenia zakresu abuzywności tzw. klauzul spreadowych - co do dopuszczalności oceny abuzywności fragmentów postanowień (postanowień rozumianych jako jednostki redakcyjne), wskazując, że przepisy dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie temu, żeby uznany za nieuczciwy warunek został częściowo utrzymany w mocy przez usunięcie elementów przesądzających o jego nieuczciwym charakterze, w przypadku gdyby to usunięcie sprowadzało się do mającej wpływ na istotę tych warunków zmiany ich treści i że jedynie wtedy, gdyby nieuczciwy element warunku stanowił zobowiązanie umowne odrębne od pozostałych postanowień, które mogłoby być przedmiotem zindywidualizowanego badania jego nieuczciwego charakteru, sąd krajowy mógłby go usunąć (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, Bank BPH, pkt 70-71, z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 63-64 i teza oraz z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 89-90; por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 617/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl. oraz z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i II CSKP 1753/22, niepubl.); reguła ta została odniesiona również do różnych postanowień tego samego warunku (por. wyrok Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 91-93, 96).

Sąd Najwyższy wyjaśniał też, że zapatrywania wyrażone w uzasadnieniu wyroku nie korzystają z mocy wiążącej (art. 365 k.p.c.), gdyż z perspektywy kolejnych postępowań moc wiążącą uzyskują jedynie ustalenia dotyczące tego, o czym orzeczono w związku z podstawą sporu (art. 366 k.p.c.). Moc wiążąca orzeczenia nie rozciąga się natomiast na kwestie prejudycjalne, które sąd przesądził, dążąc do rozstrzygnięcia o żądaniu, i których rozstrzygnięcie znajduje się poza sentencją jako element jej motywów. Nie obejmuje ona zatem zawartych w uzasadnieniu ustaleń co do kwestii wstępnych, które sąd musi rozstrzygnąć dążąc do rozstrzygnięcia o żądaniu pozwu, w tym trafności podnoszonych w sprawie merytorycznych zarzutów, takich jak zarzut przedawnienia, nieważności umowy, przyczynienia się. Zagadnienia te mogą być przedmiotem odmiennego osądu w późniejszych procesach bądź jako objęte żądaniem - i wówczas rozstrzygnięcie to będzie wiązać inne sądy w kolejnych postępowaniach (art. 365 k.p.c.) - bądź ponownie jako kwestia prejudycjalna, ze skutkami wyłącznie dla konkretnego procesu. Przedmiot prawomocności materialnej jest bowiem ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, przedmiot wyrokowania, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2022 r., III CZP 79/22, niepubl. i powołane w jej uzasadnieniu judykaty). Z tych względów nie można też *in casu* dopatrywać się nieważności postępowania z powodu uzupełnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia przez Sąd drugiej instancji. Nie można przy tym zapominać, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego postępowanie apelacyjne ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny), co oznacza m.in., iż sąd apelacyjny - bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów - powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, niezależnie od zarzutów zawartych w apelacji; zarzuty stron mają charakter pomocniczy i nie ograniczają swobody sądu (por. zwłaszcza uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55). Dochodząc do wniosku, że sporna umowa nie może obowiązywać bez postanowień uznanych za

niedozwolone, Sąd Okręgowy miał obowiązek wyciągnąć z tego konsekwencje materialnoprawne niezależnie od zarzutów stron.

Nie zachodziła też w sprawie nieważność postępowania apelacyjnego, na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c., ze względu na rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w składzie jednego sędziego. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104, w której przyjęto, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne do ochrony zdrowia publicznego i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) ustalono również, że ma ona skutki na przyszłość i wyjaśnił przyczyny, z jakich postanowiono znieść wsteczne skutki dokonanej wykładni.

W niniejszej sprawie zaskarżone orzeczenie zapadło przed datą podjęcia powyższej uchwały. O niedopuszczalnym naruszeniu (zwłaszcza o naruszeniu oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji nie świadczy zaś sama ingerencja w zasadę ciągłości (niezmienności) składu orzekającego, ani odstępstwo od zasady kolegialności. W kontekście zasad konstytucyjnych ingerencja ustawodawcy w powyższe zasady w czasie zagrożenia epidemiologicznego nie jest z zasady niedopuszczalna i nie skutkuje s nieważnością postępowania (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22, niepubl.). Wydanie w sprawie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. nie może więc w sprawie stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

[SOP]

[a]